

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

Sumarul :

- N. IORGA. — Ce Museu au Bulgarii la Sofia.
O. CARP. — La mormîntul unui rege (poesie).
VIRGIL CARAIVAN. — Biciul fermecat (poveste).
NATALIA IOSIF. — «Nu mă uita» (poesie).
GEORGE G. ORLEANU. — Voichița Radului (fragment).
ELENA VORONCA. — Desemnele Românești.
LORD BYRON. — Visul (poesie, trad. de Const. Popescu).
N. IORGA. — Cronică.

În supliment: *Mitropolitul Veniamin ; Boierul Manolache Radu.*

REDAȚIA:
STRADA BUZEȘTI, 42.

ADMINISTRAȚIA:
STRADA REGALA, 6

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL:
În țară . . . 20 bani
În străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL:
În țară 10 lei
În străinătate . 12 ,

„Minerva“ Institut de Arte Grafice și
Editură. Societate anonimă.
București, Str. Regală, 6.

BIBLIOTECA SCRITORILOR ROMÎNI

A apărut:

N. NICOLEANU
POESII ȘI PROSĂ

VASILE CÎRLOVA
POESII

C. STAMATI
POESII ȘI PROSĂ

Publicație îngrijită de d. G. BOGDAN-DUICĂ

Prețul: Lei 1.50
De vânzare la toate librăriile.

Cărti apărute în editura Insti-
tutului de „Minerva“
arte grafice
București. — Strada Regală 6. — București.

AUTORII CLASICI

	L. B.		L. B.
ALECSANDRI V. — Poesii	1.50	EMINESCU M. — Poesii postume	1.50
— Teatru, vol. I	1.50	— Scrieri politice și literare	2.—
— Teatru, » II	1.50	— Literatură populară	1.50
— Teatru, » III	1.50	FILIMON N. — Ciocoi vechi și noi	1.50
— Prosă	1.50	ISPIRESCU P. — Legendele sau basmel Romînilor	1.50
ALECSANDRESCU GR. — Versuri și prosă	1.25	NEGRUZZI C. — Prosă	1.50
BĂLCESCU N. — Istoria Romi- nilor supt Mihai-Viteazul	1.50	ODOBESCU AL. — Vol. I. Opere complete	1.50
BOLINTINEANU D. — Poesii	1.50	PANN ANTON. — Opere comp- lete	1.50
CREANGĂ I. — Opere complete.	1.50		
EMINESCU M. — Geniu pustiu	2.—		

NB. — Toate aceste scrieri — exceptînd „Poesii Postume“ și „Geniu Pustiu“, de Eminescu, — se găsesc în ediții de lux à Lei 3.— vol.

AUTORII CONTIMPORANI

	L. B.		L. B.
ALDEA-SANDU C. — În urma plugului	1.50	HODOȘ CONSTANȚA. — Frumos.	1.50
— Drum și popas	1.25	IORGA N. — Cuvînte adevărate.	2.50
BÎRSAN Z. — Visuri de noroc	2.—	— Drumuri și orașe din Ro- mânia	2.50
BELDICEANU N. N. — Chipuri de la mahala	1.50	— Sate și mănăstiri din Ro- mânia	2.50
BOUREANU EUG. — Povestiri din copilărie	1.50	— Pe drumuri depărtate.	1.50
CHENDI IL. — Preludii	2.50	— Neamul românesc în Bu- covina	2.50
— Foiletoane	2.50	— Neamul românesc în Ar- deal și țara ungurească, 2 volume à	2.50
— Fragmente	2.50	— Gînduri și sfaturi ale unui om ca oricare altul	1.50
COATU N. GR. — Din viața ță- rânească	1.—	— Ștefan-cel-Mare și Mihai- Viteazul	—50
CUNȚAN MARIA. — Poesii.	1.25	— Istoria Romînilor în chi- purî și icoane	2.50
DELĂTISMANA CORN. IOANA. — 100 basme pentru copii	2.50	IOSIF ST. O. — Din zile mari	2.—
EMILGAR-GĂRLEANU. — Bătrîni FLAMMARION C. — Tainele ce- rului (tr. d. H. G. Lecca)	1.50	— Credințe	1.50
GENLIS D-NA (de). — Povestiri morale pentru tinerime	1.50	LECCA G. H. — Poesii	1.50
GORUN ION. — Taina a șasea	1.50	LIVESCU FLOREA MARIN. — Nu se cuvine!	1.50
GRIGOROVITZA EM. — Chipuri și graiuri din Bucovina.	2.50	MANOLACHE-HOLDA I. — Fete	1.50

	L. B.
PAPAHAGI N. și JULES BRUN . . .	
Moșneagul de la munte . . .	1.50
PAUL AUGUSTIN. — Între Someș și Prut . . .	1.50
PETRESCU-PETRA N. — Ilie Marin . . .	1.50
POP VASILE. — Ris și plinș . . .	1.50
— Domnița Viorica . . .	2.—
POPOVICI C. AUREL. — Vorbe înțelepte . . .	1.50
ROSETTI R. D. (Max). — Între Capșa și Palat . . .	2.—
Rutenisarea Bucovinei . . .	3.50
SADOVEANU M. — Povestiri . . .	1.50
— Crîșma lui moș-Precu . . .	2.—
— Dureri înnăbușite . . .	2.—

	L. B.
SADOVEANU M. — Șoimii . . .	1.50
— Povestiri din războiu . . .	2.—
— Floare-Oflită (roman). . .	2.—
— Amintirile căprarului Gheorghită . . .	2.—
SCROB C. — Rouă și brună . . .	1.50
SCURTU AUREL. — Călăuza stațiilor Balneare și Climate-riche din România . . .	2.50
SLAVICI I. — Vatra părăsită . . .	2.—
— Din bătrîni . . .	2.50
TEODORU A. GH. — Din viața marinarului . . .	1.50
VOINEȘTE-BRĂTESCU I. — Nuvele și schițe . . .	1.50

BIBLIOTECA POPULARA „MINERVA”

	L. B.
No. 1—3. Istoria populară a Rominilor . . .	—45
» 4. Cîntarea Romîniei . . .	—15
» 5. Istoria populară a literaturii Romine . . .	—15
» 6. Revoluția lui Tudor Vladimirescu . . .	—15
» 7. Perderea Basarabiei . . .	—15
» 8. Unirea Principatelor . . .	—15
» 9. Mihail Cogălniceanu . . .	—15
» 10. Vasile Alecsandri . . .	—15
» 11. Stefan-cel-Mare . . .	—15
» 12-13. Istoria lui Mihai Vi-teazul, de N. IORGA . . .	—25

	L. B.
No. 14. Revoluția lui Horia . . .	—15
» 15. Răpirea Bucovinei . . .	—15
» 16. Cum să ne creștem copii . . .	—15
» 17. Păstrarea sănătății . . .	—15
» 18. Ce să citim? . . .	—15
» 19. 10 Maiu . . .	—15
» 20-22. Războiul pentru nea-tirinare . . .	—45
» 23. Viața și faptele Mitro-politului Moldovei Veniamin Costachi . . .	—15
» 24. Aritmetică . . .	—15
» 25. Femeia în revoluția din Rusia de E. Arbore-Ralli . . .	—1

BIBLIOTECA MUSICALĂ „LIRA ROMÂNĂ”

Conținînd cele mai frumoase romănțe și cîntece
naționale romine pentru voce și piano

NUMERELE APARUTE :

1. Deșteaptă-te Române. Cîntec pa-triotic.	11. Cucuruz cu frunza' u sus. Cîntec popular.
2. Luna doarme. Romănță populară.	12. Fetțo din ael sat... Arie din Transilvania.
3. Aoleu! Arie populară.	13. Popa zice că nu bea. Arie popular.
4. Suspine crude. Romănță populară.	14. Inimioara mea. Arie populară.
5. Cit te-am iubit. Romănț. popular.	15. Am un leu și vreau să-l beau. Cîntec popular.
6. Călgărul. Melodie populară.	16. Pasăre galbenă'n cioc. Cînt. pop.
7. Pentru tine Jano. Cîntec popular.	17. Imnul Regal Romăn de Hübsch.
8. Donă fete spală lină. Arie popul.	18. Cîntecul Gîntei Latine.
9. Ce te logeni codrul? Romănță.	
10. Steluța. Romănță.	

Prețul unui Ex. 20 bani.

De vânzare la toate librăriile din țară și la Institutul de
arte grafice și editură „MINERVA”, București, Str. Regală, 6

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția Strada Buzeghi 42 Administrația Strada Regală, 6. BUCUREȘTI	Director: N. IORGA Redactori: { St. O. Iosif, M. Sadoveanu și I. Scurtu.	ABONAMENTUL ANUAL În țară . . . 10 lei În străinătate 12 »
--	---	--

CE MUSEŪ AŪ BULGARIÎ LA SOFIA

— din cartea «În preajma noastră. Prin Bulgaria la Constantinopol» —
 (supt presă).

... Casa cu șese cupole e în adevăr Museul. Apropiindu-te, recunoști o moscheie veche și vezi cu oarecare mirare că felul în care-î sînt lucrați pereții e același care se întîmpină în bisericile muntene și în zidurile cetății Hotinului, bolovanî surî, rotunzi, prinși în cadre îndoite și întreite de cărămidă tare, palidă, de care sînt legați printr'un ciment întărit și el ca granitul. Nu numai aici afli o legătură: de-a lungul unei dărîmături oarecare, alerga un briu de cărămizi cu unghiurile ieșite în afară, ca supt streșinele bisericilor noastre din același principat muntean.

Bulgariî aŭ dat unuî Italian, apoi d-luî Dobruski, un Ceh, directorul de astăzi și adevăratul întemeietor, sarcina grea de a face un museu de arheologie și de viață națională vrednic de a sta alături cu cele mai bune ale Apusului. Și, nu vă lăsați înșelați prin grămezile de lespezi și stîlpi ce zac încă prin curtea năpădită de buruienî, precum zac sfărîmăturile moșumentului de la Adam-Clisi în curtea Museului din București, — scopul ce se urmăria a fost pe deplin, a fost strălucit atins. Principatul vecin are astăzi un museu european, a căruî cercetare trebuie să umple pe oricare dintre noi de admirație, pe de o parte, de rușine, pe de alta, cînd ne gîndim la nepriecerea și neglijența ce domnește în aripa Universității ce s'a dăruit d-luî Tocilescu pentru a-și arunca acolo, în cel mai sălbatec chip, pietrele.

Sculptura antică e foarte bine represintată. Capitèle foarte bogate, pietre de mormînt cu inscripții latine și grecești (unele chiar creștine), altare, statuî omenești grosolan cioplite în lespedea tare, multe, foarte multe înfățișări, una chiar colorată, a zeului celui vechiu din Tracia, așa-zisul «eroî turc», călare, în avîntul calului său de luptă. Cîte un torso, cîte un satir sfărîmat, ba chiar o bună statuie întregă sînt în marmură; de la Luvru s'a căpătat un bun ghips al luî Apolon

Sauroctonul, ucigătorul șopirlei ce lunecă pe trunchiū. E, de almințerea, singurul mulaj, museul ținînd să arăte numai originale. Sus sînt și bronzuri, statuete bunișoare ; destul de multe decrete imperiale romane săpate în bronz și cîteva vase de argint și alte metale, între care unul foarte frumos cu un chip de vițel ce-și ciulește urechile.

Una din curiositățile museului e și carul tracic, reconstituit din lemn și purtînd pe el șinele de roată, cuiele și bălămălile, micile chipuri de metal, aflate în pămînt, ale carului celui vechiū.

Colecția de monede e nu se poate mai frumoasă : sînt banii regilor traci pînă la vechiul Rhemetalkes, ai multor orașe grecești, ai Macedoniei, ai Republicii romane și tuturor Împăraților. O comoară de flori și frunze și alte lucruri de aur curat s'a găsit într'o movilă tăiată. Sînt două urne uriașe, dar numai puține oale antice și cîteva lacrimatorii de suptire sticlă irisată.

Din evul mediu, vremea Împărăției bizantine și a Țaratului din Preslav și Tirnova care voiau s'o înlocuiască, se expun multe lucruri neașteptate prin frumuseța și raritatea lor. Iată frumoasele săpături înflorite și colțurate ce s'aū aflat în săpăturile dela Preslav : ele sînt cel mai tîrziu din veacul al X-lea ; iată inscripții de la Ioan Asan biruitorul, Țarul de obirșie aromină din veacul al XIII-lea ; iată altă inscripție pe piatră de la Ioan Alexandru, din neamul Șișmanizilor vidineni, încuscrit cu noi. Ele sînt săpate cu slovele tăiate în piatră în loc să fie scoase în relief ca acelea dintr'o epocă mai tîrzie ; este o asemănare între dinsele și slovele inscripției de pe mormîntul de la mănăstirea Cimpulungului al lui Nicolae Alexandru Voevod, — care purta și numele Țaratului cu care era înrudit, — de și dincoace lucrul e mai bogat și mai îngrijit. Unele coifuri de fier par să vie din aceiași vreme.

Evul mediu bizantino-bulgar e apoi înfățișat prin cîte o frescă de biserică, originală, ca aceia ce dă pe Sfinții Împărați Constantin și Elena și pe sebastocratorul Caloioan cu soția sa, sau bine reprodușă în copii pe pînză, de mărime naturală. Unele icoane de lemn sînt din veacul al XIV-lea încă : una, foarte mare și frumoasă, a Maicei Domnului, are însemnarea grecească. în litere bulbucate, a numelui aceluiși Alexandru Țarul, cel din urmă strălucitor stăpîn al Bulgariei întregi. Ba chiar o frescă de la mănăstirea Cremicovschi dă pe o Doamnă cu o curioasă pălărie, cu rochia roșă țesută cu fir în romburî, cu mînele și garnitura verzi, pe un bărbat, cu ghigilic ca al nobililor bizantini, cu părul umflat supt dînsul, cu roche de brocard, din care iese mîneci roșii, și cu cizmulite de purpură ca ale Împăraților : el ține de un capăt chipul mănăstirii, al cărei capăt opus se află în palma unui bătrîn arhiereu. Jos se vād doi copii, o

fată, îmbrăcată ca Doamna, maică-sa, și un băiat cu fes roșu în cap. Inscripții slavone spun, despre cele d'întăiu: «A răposat roaba lui Dumnezeu Drăgana, fata lui Radu Voevod, luna lui August...», iar despre cel de-al doilea: «A răposat robul lui Dumnezeu Todor, fiul lui Radu Voevod, în anul 7001 [1493], luna lui August». Radu trebuie să fie vre-un domnișor dorit de stăpînire, rătăcit prin Balcani; murindu-î copiii de vre-o boală năprasnică, el li-a făcut locul de îngropare în această mănăstire de munte pe care a durat-o din banii săi, după ce se stinsese acum faima Țarilor creștini și Turcii stăpînia țara.

Se mai cetesc unele inscripții pe odoare de biserică, întru toate ca acelea ce se lucrau la noi pe la 1400—500. Dar ce e mai însemnat cu privire la această vreme sînt monedele: avem întregul șir al monedelor bizantine, de la bizantiul, perperul de aur al lui Arcadiu, începătorul Împărăției de Răsărit, pînă la urțiții pitaci de argint ai ultimilor Paleologi, din veacul al XV-lea: Ioan și Constantin, pînă la banii epiroți și trapezuntini; ba în urma lor vine și un aspru al lui Mohammed al II-lea, cuceritorul Țarigradului. Șirul monedelor bulgărești e, neapărat, întreg și, după el, vin monedele sirbești, ce se coboară pînă la despotul Gheorghe Brancovicî din 1440, și cîteva monede rusești, vechi și noi. Banii noștri, cari purced de la cei bulgaro-sirbești la început, nu s'aū pus însă, din neputința de a-î avea saū din puțina iubire pe care acești oameni o arată mai totdeauna față de noi.

Firește că vremea dominației turcești, care a ținut patru sute optzeci de ani, nelăsînd să trăiască în umbra ei decît vînjoasa viață a țerănimii care e puterea cea mare a Bulgariei de astăzi, are foarte puține monumente. Vezî doar o mare piatră de marmoră pe care e săpată inscripția de mormînt a unui negustor de la 1650, cutare mică înșirare de prea-frumoase litere cirilice din același veac saū două-trei elegante linii turcești săpate pe marmora unor tăblițe.

Apoi venim la vremea cea nouă, a luptei pentru dezrobire și a neatîrnării de fapt de astăzi. Crucea simplă din raftul de jos e una din acelea pe care s'aū făcut întăiele jurăminte pentru lupta împotriva Turcilor. Poate că asupra «păgînilor» a improșcat tunul acela de cireș. Porturi nu se expun, dar pictori, harnici și îngrijiți, dacă nu distinși, aū pus pe pinză figuri de țeranî și țerance, în deosebitele rosturi ale vieții lor de serbătoare: hora, nunta: aplecarea către pămînt a capului miresei, lingă mirele fudul, pe cînd socrii bătrîni își dau mina. Un patriotic mîzgălator de pinză a dăruit Museului un mare cearșaf pe care în cenuși se năzare alaiul Bulgarilor veacului al

XI-lea, orbiți de Împăratul bizantin Vasilie Bulgaroctonul și trimeși astfel stăpînului lor, Țarul Samuil din Ohrida apuseană. S'au cumpărat ori s'au căpătat în dar fragede pînze albastre și albe ale Francesului de Forcade, care zugrăvește malurile Bosforului. Încercări de statui se descopăr prin colțuri, și unul din cioplitori a scris vorba de batjocură «bacșiș» supt bietul cap împodobit cu turban al unui Turc bătrîn.

În rîndul de jos se văd proiectele, lucrate de străini, ale monumentului Țarului Alexandru, dezrobotorul. Ele înfățișează toate pe Împăratul călare, iar în figurile адаose și în basoreliefurî multe chipuri de generali favorițoși, dar nici-odată al Domnului românesc Carol. S'a ales cea mai grămădită și mai ieftină, fără chipuri secundare dezlipite, care se vede astăzi pe piața d'innaintea frumoasei Sobraniî în stil vienes. Era vorba de o strălucită inaugurare, cu un Mare-Duce venit să represinte pe Țar. Dar a căzut războiul cu Iaponia, și Bulgariî au trebuit să renunțe la cinstea visitei celei mari. Un curent de vînt a dezvălit monumentul, care e al patrulea din Sofia, după al Rușilor căzuți în război, al medicilor ce s'au jertfit și al eroului Levschi, ucis de Turci. Se mai vede aici și modelul unui splendid album sprijinit de două falnice chipuri de țeranî ostași, oferit, se pare, Țarului al Nicolae II-lea, la încoronare.

*

Acesta e Museul din Sofia, căruia nu-î putem pune în față decît cariera de risipă zăpăcită și de gospodărie leșască-a d-lui Gr. G. Tocilescu, pe care nici-un guvern n'a avut îndrăzneala să-l dea în judecată, ba unul a avut chiar aceia de a-l decora cu Ordinul Carol I-î, compromis astfel de la cea d'intăiu împărțire a lui.

N. IORGA.

LA MORMÎNTUL UNUI REGE.

— «Să nu-mî deschidă groapa vre-o mină făr'de lege,
Căci nu-î aici coroana, nici sufletu-mî de rege.
Orîcit de'naltă-î cripta, și racla de bogată,
Nu-î decît țernă omul ce-am fost și eî odată...

— «Și totuși, om asemeni, genunchiî tăi îndoiaie!...
N'am zgduuit pămîntul cu crîncene războaie,
Dar, dacă peste veacuri un neam va fi să fie,
Tot sufletu-mî găsi-va în vechea-î temelie.

— «Acolo rămînea-va, cu'ntreaga-î cugetare,
Ca sufletele'nchise în ziduri legendare,
Și cea mai mîndră frunte va ști să se încline,
Că, spre-a'ntări clădirea, eu m'am zidit — pe mine».

O. CARP.

BICIUL FERMECAT

— POVESTE —

Acum cică ar fi fost odată — orî n'a fi fost! ba o fi fost, că eu nu-s de cînd lumea, ci ia o leacă mai încoace cu vre-o două-trei conace, așa că de bună seamă va fi fost trăind înaintea vreme un moșneag și o babă pe cari-î dăruise Dumnezeu la adînci bătrînețe cu un băiat.

După ce se făcu băiatul mărișor, cam de vre-o șapte ani, bătrîniî își luară rămas-bun de la viață, că li sosise ceasul, iar copilul rămase singurel ca un cuc. Dacă s'a văzut și el stingher pe lumea asta, — ca un cîne al nimănuî, și, ne mai avînd neamuri pe lingă care să se oploșească, o purcese rara prin lume.

Mergînd el așa, haide hai, la voia întîmplării, prin locuri necunoscute, numai iaca se întîlnește cu un bătrîn, care păștea două capre pe lingă marginea drumului.

— Un'te duci tu, măi băiete? îl întrebă unchiașul, dacă-l văzu un copil singur pe drumul mare.

— la rătăcesc și eu prin iastă lume, moșule, că-s orfan, n'am nici tată, nici mamă, nici vre-o altă rubedenie! răspunde băiatul.

— Decît să umbli, dragul moșului, așa degeaba prin lume, fără nici-un căpătăiū și să te oropsească care din cotro, măi bine hai la mine și mă slujește un an de zile, iar eu, în schimb, ți-oiū da o capră ca să înțelegî și tu ceva.

Băiatul se gîndi că-î bun sfatul bătrînului, și se învoi.

După ce-l argăți pe moșneag un an de zile, după cum li-a fost tocmeala, își luă capra și o întînse iar la drum, ca mai înaintea, tîriind capra după dînsul, legată de coarne c'un curmeiū.

Pe vremea ceia, Dumnezeu și Sfîntul Petre umblău pe pămînt, așa că, mergînd el cu capra pe drumuri necunoscute, numai iaca se întîlnește cu doi călători; că aceia erau Dumnezeu și cu Sfîntul Petre, preschimbați în oameni.

— Măi băiete, ni dai nouă capra asta, s'o tăiem și s'o mîncăm, că ni s'a leșiat la inimă de foame? zise Dumnezeu, ca să-î încerce bunătaea.

— Cum nu! răspunse băiatul voios, și vru să li-o dea.

Dumnezeu rămase tare mulțămît de inima cea bună a băiatului, și-î spuse că a vrut numai să glumească, că doar nu li era foame de loc. După aceia, dindu-î o biciușcă, zise:

— Cînd ți-a fi limba mai amară în gură, copile, atunci să pocnești din biciușca asta, și, ori ce-î gîndi, pe voie-ți va fi!

El luă biciușca din mîna lui Dumnezeu, o virî în sin, și plecă iar n neștire.

Și după ce merse el, merse pîn'ce soarele apuse, — ajunse într'o pădure. Aici i se făcu foame, și atunci își aduse aminte de biciușcă. Se dădu supt un teiū din marginea drumului și pocni din biciū gîndind la o masă împărătească, plină de tot felul de băuturi și mîncări, care de care mai bune și mai gustoase, și la o desagă chișcă de galbeni.

N'apucă să pocnească bine din biciușcă, și numai iacă ce vede d'in-naintea sa o masă după cum îi era plăcerea și, lingă dînsa, o dă-sagă cu galbeni.

Cînd văzu minunea asta, nu mai putea de bucurie. Se așeză la masă și, după ce mîncă virtos, de se sătură pînă'n gît, pocni iar din biciușcă de se strînse masa la loc. Pe urmă, îi trase un puiū de somn pînă în revărsatul zorilor, cînd se trezi în cîntările ciocîrliilor. Se sculă, puse biciușca în sin, luă dă-saga cu galbeni în spate, și o întinse iar la drum.

Mergînd el așa ca o goană de cal, ajunse la o crîșmă, și se puse pe băute, măi neică, pînă răsturnă dă-saga cu fundu'n sus; apoi, ieșind de acolo amețit de băutură, adormi dus, unde îl apucă vremea, — supt un gard.

Cînd se trezi și dà să plece iarăși, numai iată că se întilnește cu grădinarul Împăratului din țara aceia, care era un moșneag bătrîn de tot.

— Măi băiete, vreî tu să intri ucenic la mine? — îl întrebă moșul, că eū is hodórogit și ca mîne-poimîne închid ochii, iar după aceia rămii tu în locul mieū și nici n'ai să simțești că trăiești!

Băiatul, văzîndu-se fără nici-un căpătăiū și săturat de-atita umblete prin lume, se virî cu bucurie ucenic la bătrîn.

Băiatul era harnic de mama focului, că muncia toată ziua fără pic de hodină, de curgea lucrul ca un izvor din minile lui, așa că moșneagul mulțamia lui Dumnezeu că nu l-a dat uitării și i-a trimes un ajutor la vreme de bătrînețe.

Cum plivia într'o zi băiatul niște flori, își aduse aminte de biciușcă și o căută degrabă în sin, unde o găsi. De bucurie că și-a amintit despre dinsa, pocni și se gândi să-î vie numai decît un cal năzdrăvan. Dacă pocni, răsări d'innaintea lui un cal înșăuat și'nfrînat, de-l întrebă :

— Ce poruncești, stăpine ?

— Dragul mieu căluț, vreau ca, pînă mine dimineață, toată grădina Împăratului să fie numai flori, care de care mai frumoase și mai mirositoare, ca Împăratul să nu mai poată dormi de mirosul lor!

— Fii pe pace, stăpine! zise calul, și făcu peste noapte ceia ce-î poruncise băiatul.

Împăratul, a doua zi, se sculă cu noaptea'n cap, ne mai putîndu-se hodini de mirosul florilor, și ieși afară, să vadă ce minune este în grădina lui de miroasă așa de frumos.

Cînd văzu grădina astfel împodobită, cum nu era alta pe fața pămîntului, se spăimîntă și chemă pe moșneag de-l întrebă :

— De cînd ești tu la mine, n'ai făcut o asemenea minunăție ; cum de-ai putut a o face acum ? Mîne dimineață, cînd oiū deschide ochiū, să găsesc în livada mea tot felul de poame, cite se află pe lume, iar, de nu, unde-ți staū picioarele, îți va sta și capul !

Moșneagul, care nu se știa cu nimic la sufletul lui, se jălui băiatului, plîngînd de porunca ce i-o dăduse Împăratul. Băiatul începu să ridă, zicînd :

— Haî să ne culcăm, tată-bătrînule : ce-a vrea Dumnezeuū, aceia a fi cu noi !

După ce adormi moșneagul, băiatul ieși afară și pocni din biciu, că sosi pe dată calul cel năzdrăvan.

— Dragul mieu căluț, poți să faci grădina Împăratului, în noaptea asta, să nu mai încapă de poame ; da' fel de fel, cite își au ființă supt soare ?

— Dacă ne-a ajuta Dumnezeuū, om face-o și pe asta, dar incalecă pe mine, că avem o leacă de lucru pînă'n ziuă !

Și începu calul a cutreiera prin grădină, de făcu tot felul de copaci roditori, încărcăți cu poame bogate.

Cînd se pogori desde dimineață Împăratul în livadă și văzu porunca îndeplinită, se miră foarte mult de puterea grădinarului său și-l mai puse la o încercare, zicîndu-î :

— Mîne dimineață, cînd m'oiū scula, să găsesc făcut de aici pînă la cumnatu-mieu un pod numai și numai de aur, că, dacă nu, să-ți ieai catrafusele și să nu mai îndrăznești a da ochiū cu mine !

Moșneagul plecă iar plîngînd, și spuse băiatului ce i-a hotărît Îm-

păratul; dar băiatul îl sfătui să-și caute de somn și să n'aibă nici-o grijă, iar el chemă calul și dură podul mult mai măiestrit de cum îl poruncise Împăratul. Văzînd acesta că nu-î lucru de șagă, începu a se cam teme de moșneag și-l lăsă în pace.

* * *

Împăratul acela avea trei fete mari; da' cea mai mică era o pui-culeană de copilă frumoasă și voioasă ca răsăritul soarelui. Copila asta mai mică avea obiceiul că dormia ziua, iar noaptea se suia într'un foișor și veghea acolo, privind în liniștea nopții frumuseța lunii și ascultînd cîntările privighetorilor, fără ca surorile ei să știe despre aceasta.

Privind în toate serile de-arîndul, ea a văzut că băiatul, cum se înnopta, se preschimba într'un Făt-frumos cu plete de aur, călare pe-un cal năzdrăvan și făcea tot ceia ce tatăl ei poruncia moșneagului.

Ea, dacă l-a văzut într'o sară și în alta, se îndrăgosti tare de el, dar nu șopti nimănui despre focul care-î ardea inima.

Acuma venise vremea ca Împăratul să-și mărite fetele, de aceea trimise crainici în toate părțile Împărăției, ca să se adune toți voevozii și feciorii de boieri și toți tinerii din Împărăția aceea, la Curtea împărătească.

Stringîndu-se cu toții, Împăratul dădu fetelor cite-un măr de aur în mină, zicîndu-li cu jurămînt că:

— În cine va zvîrli fiecare din voi cu mărul, acela îi va fi soț!

Fetele cele mari aruncară în niște feciori de împărați, iar fata cea mai mică zvîrli cu mărul în ucenicul grădinarului.

Împăratul, cînd văzu una ca asta, nu mai putea de rușine și de ciudă, — cum fata lui să iea de bărbat pe un mojiac! —, dar, pentru că era jurămînt la mijloc, tăcu milc și dădu încuviințarea.

Cei doi feciori de împărați făcură nuntă, de se duse vestea, iar pe băiat nici că-l suferiau să steie înaintea lor. Văzînd băiatul că nu-l bagă nimeni în seamă, li întoarse și el spatele și se așeză cu nevastă-sa într'un bordei, iar acolo trăiau cu fărîmăturile de la masa Împăratului.

Băiatul, ca să-și încerce nevasta, nu-și dete pe față puterea care o avea; de aceea pe cal îl prefăcu într'o vită păcătoasă de-l sufla vîntul, iar el ședea toată ziua la vatră, trimețînd nevasta să deie de mîncare calului. Ea îl ruga și plîngea în toate zilele și-î spunea, de ce se ascunde, că ea l-a văzut călare pe-un cal năzdrăvan, făcînd tot ceia ce tatăl ei poruncise grădinarului; dar el veșnic tăgăduia.

* * *

Se întâmplă că în vremea aceia Împăratul, tatăl fetei, avea război cu un Împărat vecin, și tare îi era frică că n'are să-l poată birui.

El plecă scirbit la bătălie, luînd și pe cei doi gineri, iar pe cel de-al treilea nici nu voi să-l vază. Băiatul încălecă și el pe gloaba lui și se ținea cit colea după oștile împărătești. Cînd i-l arătară, Împăratului, cei doi gineri, socru-său începu să ridă, și-l lăsă în pace.

Trecînd oastea printr'un pîrîu mlăștinos, numai iată că se înglodă băiatul cu cal cu tot, iar Împăratul trimese doi dorobanți de-l scoaseră, că doar îi era ginere.

În sfîrșit, ajungînd în fața oștilor vrăjmașe, se luară la luptă și se luptară zi de vară până'n sară; dar, cînd în spre sară, numai ce năvălește Împăratul vrăjmaș asupra Împăratului, socrul băiatului, și era aproape să-l răpuie. Băiatul, care era pe aproape, își face calul năzdrăvan, încălecă iute pe el și scapă pe socru-său de la peire, omorînd pe Împăratul vrăjmaș și căsăpindu-i oștirea întreagă; dar și pe dînsul îl răniră la un picior. Atunci socru-său scoase basmaua lui cea plină de mărgăritare și-i legă rana. După aceia băiatul se făcu nevăzut.

Dă incolo, dă încoace, nu mai putură a-l găsi, și jale mare era în Împărăție, că nu se știa cine era acela care a scăpat cu viață pe Împărat. Băiatul, după ce se depărtă o bucată de loc, se prefăcu iar tot în felul cum era cînd a purces de acasă, și, cînd ajunse la bordei, nu grăi nimic cătră nevastă-sa despre cele întîmplate, ci se culcă.

El așteptă să adoarmă ea, și se sculă încetișor să se ungă la rană, căci il dorea amaric. Dar, cînd desfăcu năframa, toată casa străluci de lumina diamantelor, cu care era împodobită năframa, și fata cea de Împărat sări în sus din somn. Atunci ea începu a plînge de bucurie și dădu de veste tatălui ei cine îl scăpase de la moarte, și atunci băiatul, ne mai avînd încotro, mărturisi că, cu adevărat, el a fost și a făcut toate minunile pe care credea Împăratul că le făcuse grădinarul.

* * *

După aceia făcură nuntă din nou, după cum se cădea a fi nunta unei fete de Împărat, și se înveseli mult toată Împărăția, iar însură-teii trăiră în pace și mulțămire, ne mai fiind oropsiți de părinții lor.

NU MĂ UITA

*Aleargă șanțul la hotară
Și săpătura încă-î nouă.
Predealul, mîndrul colț de țeară,
O rană ni-l scrijală'n două...*

*Stau brazî înșiruiți pe coaste,
Șoptind cu cei din ceia parte,
În taină-s pregătiți de oaste:
De-î doare rana, nu-î desparte.*

*Ci vinele-și încrucișează
Prin fundul șanțului, în ciudă...
Iar crengile se'mbrățișează
Cu dor de răzbunare crudă.*

*Și ca un gînd al țernii care,
Robită, și-l trimete'n țeară,
«Nu mă uita» cu spor răsare
Din malul cel de la hotară...*

NATALIA IOSIF.

VOICHIȚA RĂDULUI

— FRAGMENT —

ACTUL I

(În sala de arme a cetății Sucevei.)

Scena din urmă

DAJBOG (cătore Sandrin care, de la fereastă, privește pierdut în zare).

Bucură-te, — Ștefan-Vodă, și ca Domn și ca părinte,
Hotărit-a azi cu mine să pleci, Sandrulare 'nnainte...
Iar împovărat de vreme de mă vezi și-atît de slab,
Să n'ai grijă, încă verde e bătrînul părcălab:
De săgeata-mi otrăvită și de platoșa-mi de aramă,
Zid de-ar fi păgînatatea, și ca fumul se destramă.
Cîtă vreme o vrea Domnul, am să fiu!... Nu mă rămîn
Ei cu toat'a lor urdie... Unu-î Dajbog cel bătrîn!
(punîndu-î mina pe umeri:)
Și-amîndoi luptînd alături, ni vom încerca tăria:
Dascălul și 'nvățăcelul...

SANDRIN (aiurit).

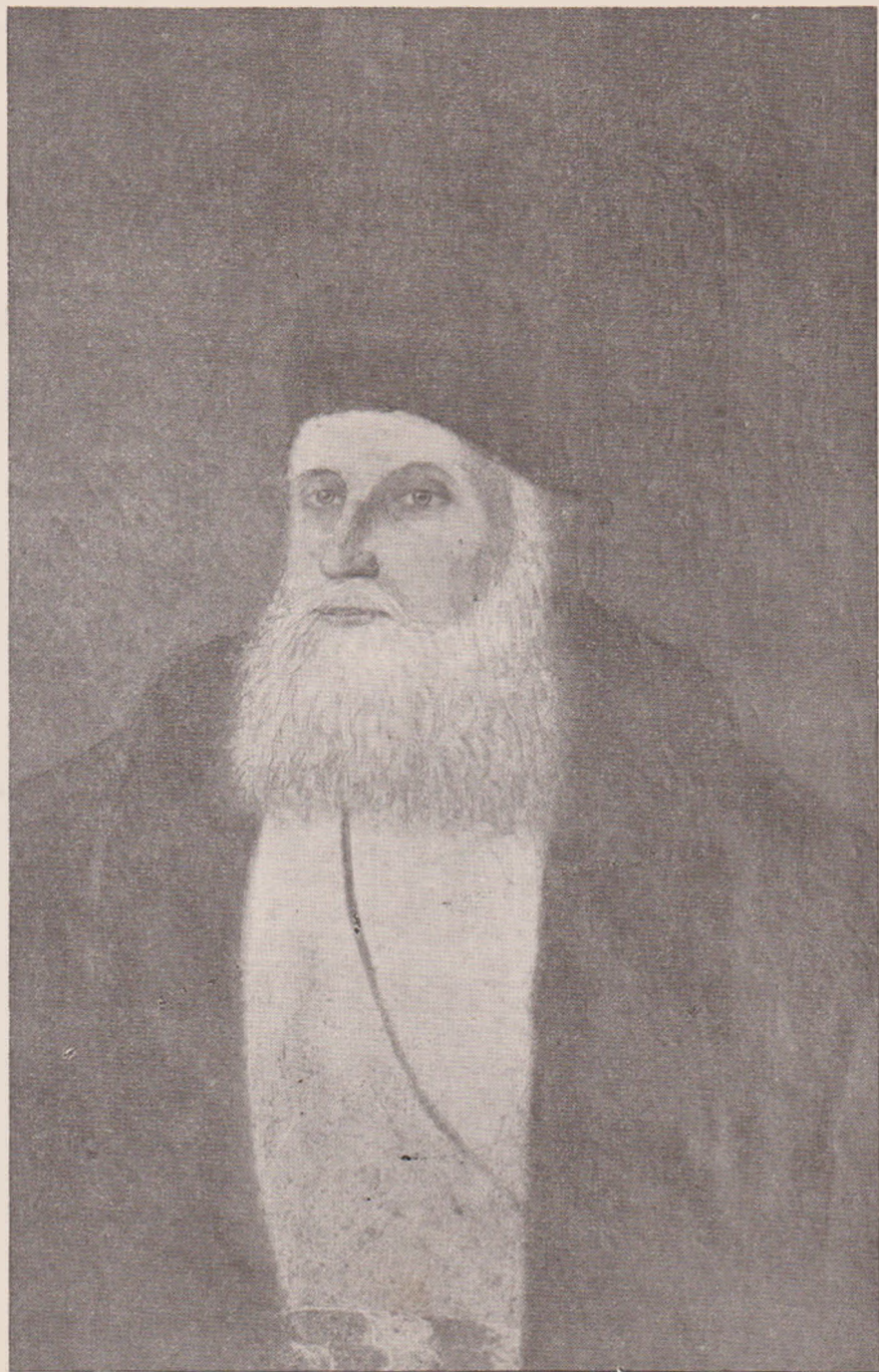
Unde-o fi acum Maria...

DAJBOG.

Ce... visezi... care Marie?... Ce te duce în ispită
Cînd, pe lanuri și ogoare, caii calcă în copită
Rodul unui an de trudă, vuiete lăsînd în urmă
De fecioare pîngărite și de robii duși în turmă...

MITROPOLITUL VENIAMIN (după un portret dat de el Căpitanului Constantin Costachi; astăzi în posesiunea d-lui Lupu Costachi.)

BOIERUL MANOLACHE RADU (după un portret în posesiunea d-lui Lupu Costachi.)
Supliment la «Sămănătorul», anul V, No. 34.

SANDRIN.

Unde-o fi...

DAJBOG.

Pe cînd păgîinii întind șatră lingă șatră:
S'ar cutremura străbunii în mormîntul lor de piatră
Să te-audă cum te vaiete!

SANDRIN.

... Să plec fără rămas bun (vrea să iasă).

DAJBOG (oprindu-l).

Sandrule, ce 'nseamnă asta? Sandrule, ce? ești nebun?
Cînd prin satele în flăcări, ce-au aprins cu-a lor urgie,
Crește din bielșug tot lacrimi, mîlimă și sărăcie,
Tu să fugi!

SANDRIN.

Cum se cunoaște că-ți sînt pletele cărunte!

DAJBOG

Maî presus de orice alta, judecata stă în frunte
Și, alătura de dînsa, de-o potriv'aceiași treaptă
O împarte datoria...

SANDRIN.

Și, cînd draga mea m'așteaptă,
Inima să-mî ferec poate ai voi cu mulțămire,
Iar Voichița să-și aleagă pe Isus Hristos de mire, —
Nu-î așa?

DAJBOG.

Nu zic eu asta! dar rămîi stăpîn pe tine,
Că de vrajbă e femeia: doar izvorul de pricine!
Iar de dragoste să tîngui, nu-î frumos... și-î de mirare
Un oștean în ochi să poarte lacrimi ca o fată mare.
Jinduindu-te se pierde și credință și putere
Și rămîi robit de-apururi dintr'o șoaptă de muiere...
Gîndul lor cine-l cunoaște! Vorba lor curge din gură,
Și-î de miere otrăvită, după cum Sfînta Scriptură
Povestește întîmplarea cu Samson și cu Dalila...

SANDRIN (rugîndu-se).

Fie-ți milă, pîrcălab!

DAJBOG.

Voevod nu cere milă!...

Sună clopotu'n cetate: au adus sfintele moaște.

(În vreme ce clopotul sună și Dajbog ingenunche la icoane, Voichița intră, aducînd luminările)

VOICHIȚA.

O s'apîrind lingă icoană luminările de Paște.

(Pausă, în care toți ingenunche, clopotele sună și s'aud în depărtare cîntări de preoți, cădelnițari, etc.)

DAJBOG (ridicîndu-se, mîntuie cu glas tare)

«Precum în cer și pe pămînt».

UN HOTNOG (intrînd)

Jupîne pîrcălab, Jupîne.

Gat'așteaptă jos panțirii... Din hotnogi, care rămîne
Pentru steaguri?

DAJBOG.

Ce-o vrea Vodă. să-l întreb. Tu te întoarnă:

Fiți toți cu picioru 'n scară; cum o da semnul din goarnă,
Să porniți fără zăbavă... Pe Siretiu oastea s'adună...

(după ce hotnogul a ieșit, ironic către Sandrin:)

S'auzim de bine numaî; eū plec... Sănătate bună.

(iese.)

SANDRIN (cître Voichița).

Și mă rup de lingă tine să mă duc... De-o fi să mor,
N'o să mor de focul luptei, o să mor de atîta dor...
Nu măi plînge, nu măi plînge... Șterge-ți ochii cu năframa,
Și mi-o dă s'o port cu mine, udă'n lacrimă, supt arama
Platoșei, la sîn... Voichițo, nu m'auzi?!...

VOICHIȚA (izbucînd).

O nu te du!

Sandrulă, rămîi cu mine, nu te las să pleci, nu... nu!..

E destulă oaste 'n țară; căpitanii sînt de prisos

Ca să apere moșia și credința lui Hristos...

Pentru ce tocmai pe tine să te ducă la războiu...

SANDRIN (impăcînd'o.)

Draga mea, nu plînge... lasă. Cel de sus o vrea cu noi,
(La icoană). Uite 'n fața preacuratei născători de Dumnezeu,
Jură-mi, draga mea, tu mie, precum ție îți jur eu....

ȘTEFAN (gata de plecare, apare pe o ușă lăturalnică:)

Cine-și pierde cu nimicuri vremea lui cînd la hotar
Nu e nimeni ca să țină păginimiă piept!.. Ei, dar
Glasul inimii, se vede, coperi glasul de surle,
Și chiar clopotele sfînte care gem vestind din turle
Ceasul greū cîzut pe țară: adinc vis visai pe semne!
Nu ți-am pus în mîină pala, în spre oaste să te'ndemne?
— Iacă năvălit-ai Turcii... însuși Mohammed, proclatul,
Dunărea trecu în frunte, — poate-acum trece Siretul.
Foc și sabie în țară a intrat și, ca lăcuste,
Au cîzut peste ogoare... Iar tu-ți pierzi vremea cu fuste
... Și gonesc, gonesc, puhoale, vin potop în spre Suceava.
— Martor Dumnezeu îmi este. Eu... n'am cîutat gilceava! —
Hai, Sandrine, tu pornește-o, șargu 'ncalecă și du-te.

VOICHIȚA (rugătoare).

Doamne! Ce mi-l ieî cu zorul, cînd voinici ai miî și sute!!

ȘTEFAN.

Trup din trupul meu i-acela pentru care vine-o fată
Să mă roage că-î netrebnic să rămîn 'acasă?...

SANDRIN.

Tată!

ȘTEFAN.

Nu-ți sînt tată... Mă mir bolta zidului cum nu se darmă,
Să mă 'ngroape... Eu, bătrînul, am încins această armă,
Bolnav m'am tîrit din patu-mi să-mi fac sfînta datorie
Cătră Dumnezeu din ceruri și 'ncercata-ni moșie;
Iară tu?.. Ce faci aicea? Nu cumva ți-e frică poate?
De-î așa, spune-mi degrabă, să te las aici cu toate
Babele și toți copiii... Iea-l Voichițo, fiî dădacă,
Și să-l aperi și de stafii...

SANDRIN (revoltat).

Nu Măria Ta; nu. Dacă

Am încins eu cel din urmă paloșul, nu-ți fie teamă,
Cel din urmă l-oii descinge de la briu de bună seamă.

VOICHIȚA (cătră icoană).

Ah! izvorul ăst' de lacrimi, Maica Domnului nu-mi seacă!

ȘTEFĂN (lui Sandrin).

Ce mai stai mereu pe gânduri, ce-ți lipsește încă? Pleacă.
— Căci prin foc numai din fierul cel de rînd alegi oțelul,
Și cunoști care-î viteazul și cunoști care-î mișelul...

(Sandrin iese).

ȘTEFAN (cătră Dajbog, care intră).

Pircălab, sînt panțirii, darabaniî toți la număr ?

DAJBOG.

Sînt, Măria Ta, cu toții gata, umăr lîngă umăr.

ȘTEFAN.

Zi să buciume; și'ndată să pornească cu strînsura.

(cătră un hoțnog):

Vin cu steagul lîngă mine (arătîndu-se la fereastră):

Să trăiți fraților;

OASTEA DE AFARĂ.

Ura!

Domnul iese urmat de pircălab și stegar. În zgomotul de plecare, Voichița rămîne la geam fluturînd marama. Pausă, după care se trezește din visare).

DOAMNA DESPINA,

Fata mea, nu-ți vezi norocul; dragostea unui copil
Nestatornică-î ca vremea schimbătoare de April;
Dintr'un mugur crește frunza, numai cit nu-l arde bruma
— Azi i-ești dragă și cu tine viața și-ar lega de-acuma,
Dară mîine, viitorul îl poți ști? Cine, anume,
Inima își stăpînește, stăpînește 'ntreaga lume.

.....
E bătrîn, ce-î drept, Voïvodul, e bătrîn, dar sfintul soare
Nu-î bătrîn? Și el trimete raza-î înviorătoare.

(Joc de scenă. Voichița plînge pe umărul mamei sale).

DESEMNELE ROMĂNEȘTI

Am strîns pentru Expoziție tot materialul industriei casnice din jurul Cernăuțului cu o pietate deosebită, alegînd puținele deseme vechi romănești din potopul celor viciate, de gust rusesc, ce astăzi au intrat la popor în us și care tind a cotropi pe ale noastre cele curate, cu gîndul că la București aceste deseme se vor copia, ca să rămîie măcar o slabă icoană despre arta romănească din trecut. Sînt scorturi de pe ale căror variante se pot face studii etnografice interesante. Despre hotărîrea pe care o doriem, nici pînă astăzi însă, nu aud nimic.

Și trebuie să ni însemnăm că lucrurile culese din Bucovina sînt *cele de pe urmă!* Timpul nu stă în loc: în bine sau în rău, totul evoluiază.

Chiar în părți curat romănești, în districtul Cîmpulungului, — au ajuns corbi albi scorturile cu deseme strămoșești. Toate se ieaă «de pe hîrtie». Același lucru e și cu ștergarele, cămășile, care astăzi se împodobesc cu ghir-lânzi de flori, scoase de prin jurnale și lucrute în mărgele.

Niște cărticele ieftene, cu deseme romănești, ar satisface poate pretenția femeilor de a fi la modă în felul cum lucrează.

Mai conservativ în această privință a fost districtul Cernăuțului. Aici însă este păcatul ce am spus: gustul stricat prin rusism, desemele nouă ieșite din această compoziție.

Într'un sat romănesc ca Mologhia, mi s'a întîmplat să văd case de oameni tineri, în care, din zece cămăși, abia una am putut s'o aleg, sau n'am putut alege nici-una. Din potrivă, la bătrîne, găsești lucrurile cele mai alese, dar tineretul nu vrea să poarte «ce e bătrînesc».

Sînt sate unde femeile bune de cap își lucrează scorturile după desemele tapetelor proaste cu care li sînt căptușite lăzile. Sau cumpără asemenea tapete de le înșiră pe păreți, pentru a-și satisface gustul frumosului, ce-l au innăscut în sine. Alte femei imitează pe scortarii proști, făcînd copaci albaștri sau cai verzi. — «Cai verzi pe păreți», după cum spuneau înțelepți strămoșii noștri! Se vede că și pe atunci se întîmplau asemenea stricări de gust. Cît era însă de neatins la strămoașele noastre, se poate vedea după asortarea colorilor și desemele unor scorturi și cusături, ce denotă o adevărată artă. Astăzi însă, și gustul acesta a perit. Într'un sat romănesc ca Roșa, dacă, în chip excepțional, se mai reproduce desemnul de pe o scoarță veche, îți face rău amestecul de colorii, — astfel că același desemn ce altă dată era minunat, îl găsești nesuferit. Pe la preoți, răzeși, de mai bine de jumătate de veac, nu se mai întrebunțează decît desemele imprimate.

Ar fi timpul să se puie odată stavilă înrîuririi străine, ocrotindu-se măcar aceste rămășițe, care să dea o idee de ce a fost romănesc pe aceste locuri. Încă de mult de cînd se spune la tot ce este al nostru: industrie bucovineană, punîndu-se pînă și această ultimă comoară a noastră, comoară se pierde, tot în sama străinilor ce ne-au năvălit.

ELENA VORONCA.

V I S U L

— de Lord Byron —

I.

Ni-i dublu traiul. Somnu-și are lumea:
 O graniță 'ntre stări ce-s rău numite
 Viață, moarte. Somnu-și are lumea,
 Și-un larg regat de-un adevăr sălbatec;
 Iar visurile 'n cursul lor au suflu,
 Și lacrimi, chin, și semn de bucurie:
 Împovărează gîndu'n timp de veghe,
 Și ieau povară de pe truda vegheî.
 Ni despărțesc ființa. Ele-ajung
 O parte-a firii și a vremii noastre,
 Și par ca vestitori ai veșniciei.
 Se duc ca spirite-ale timpului trecut;
 Vorbesc de ce va fi, ca o Sibilă;
 Sînt domni, și ai plăcerii, și-ai durerii,
 Ne fac ce nu eram, dar ce vreau ele,
 Ne zguduie cu năluciri ce au perit,
 Cu frica umbrei ce s'a șters. — Ori nu?
 Trecutu 'ntreg nu-i umbră? — Ce sînt ele?
 Făptura minții? — Mintea poate face
 Substanță, 'mpopora planete nouă
 Cu firi mai mindre; poate să dea suflu
 La forme ce întrec viața cărnii. —
 Aș vrea să-mi amintesc o arătare
 Văzută poate'n somn, căci gîndu'n sine,
 Un gînd din somn poate cuprinde ani
 Și închea o viață 'ntr'o clipită.

II.

Văzuiu doi inși, în frăgezimea vîrstei,
 Cum staū pe-un deal, un deal frumos și verde,
 Cu povîrnișul lin, și, cel din urmă,
 Părea că-i capul unui rînd de semenî,
 Dar marea nu-i spăla picioarele.
 În schimb, priveleşte vîoaie-un val
 De lanuri, și păduri, și răzlețite
 Lăcașuri omenești cu fum rotit
 Ce se 'nnălța din coperiș de țară. Dealul
 Era încununat cu o diademă
 De arbori puși în cerc, așa 'mplîntați
 Prin joc de om, iar nu prin jocul firii.
 Ceî doi, o fată și-un băiat, stăteau
 Privind de-acolo — ea la lucrurile'n vale,
 Ca ea de mindre — *el*, privia spre dinsa.
 Și tineri amîndoi — dar *ea*, frumoasă.
 Și tineri amîndoi — dar nu de-o vîrstă.

Cum dulcea lună stă în pragul zării,
 Așa ea sta'n ajunul vristei mîndre.
 Ceva mai tînăr, el, dar inima-i
 Crescuse peste vîrsta lui, și-n ochiu-i
 Un singur chip era iubit pe lume,
 Și-acesta-l lumină acum; privise-atît
 Spre ea, că nu putea să se despartă.
 Ființa, răsufierea lui — a ei!
 Vorbia prin ea, și nu vorbea cu dînsa,
 Ci tremura în glasul ei; el vedea prin ea:
 Cu ochiu'n ochiul ei, vedea cu dînșii,
 Ce toate-i colorau; căci încetase
 A mai trăi în sine. Viața lui, — tot ea,
 Oceanul rîului gîndirii lui.
 Ce toate le sfîrșia: o vorb'a ei,
 Un semn, și singele-i se răscolia,
 Și fața i se turbura — și inima-i
 Nu-și cunoștea pricina chinului.
 Dar ea nu 'mpărtășia simțirea-i dulce,
 Suspîn n'avea ea pentru el; era
 Ca frate-al ei — atît —, dar mult și-atît:
 Ea n'avea frate-afar' de numele
 Pe care în copilărie i-l dăduse;
 Ea însăși singurul vlăstar rămas
 Din neam cinstit de vremi — era un nume
 Ce-l bucura, și, totuși, nu. — De ce?
 Răspuns adînc dă timpul; căci pe altul
 Iubește ea, — da, chiar acum iubește; —
 Și dînsa sta pe culmea dealului,
 Privind în zare dacă roibul lui
 Aleargă 'n zborul așteptării ei.

III.

Și se schimbă tot rostul visului.
 Era un vechiū castel, și lîngă zidul
 De 'mprejmuire sta'nșăuat un cal;
 Iar în lăuntru 'ntr'un altar străbun,
 Flăcăul nostru sta — dar singur,
 Și galben, măsurînd tot locul.
 Se așeză, luă un condei și scris;
 Dar ce, nu știu. La urmă-și răzimă
 Plecata-i frunte' minii și tresări
 Ca zguduit de-un spasm, și se sculă
 Rupînd în dinți și 'n minii ce tremurau,
 Tot ce scrisese; lacrămă nu vărsa.
 Curînd se stăpîni, țintindu-și fruntea
 'Ntr'un fel de liniște; și-așa cum sta,
 Iubita lui veni din nou spre dînsul.
 Era senină și zîmbia; și totuși
 Știa că o iubește; da, știa —
 Căci răpede putea afla că umbra ei
 Umbrește gîndul lui, și ea-l vedea
 Nenorocit; — dar toate nu vedea.

El se sculă și-î prinse mîna 'n mîna,
 Ușor, dar rece. Gînduri nerostite
 Pe fața-î ca un vâl se așternură:
 Și cum venir'așa se veștejiră.
 Lăsă să cadă mîna ce ținea,
 Plecă, dar nu cum pleci zicînd adio,
 Căci amîndoi zîmbind se despărțiră;
 Trecu prin greaua poart'a vechii sale,
 Și'ncălecînd pe cal, porni la drumu-î,
 Și'n veci nu mai calcă acel prag muced.

IV.

Și se schimbă tot rostul visului.
 Flăcăul nostru-acum era bărbat,
 Și locuia'n pustiu, prin clime-aprinse;
 Iar sufletu-î sorbia din raza caldă.
 Se 'nfățișa acum ciudat și negru,
 Nu sămăna cu ce fusese-odată:
 Acum era pribeag pe țerm și mare.
 Multime de icoane felurite
 Se grămădiau ca valuri peste mine;
 Ci el era o parte-a lor. Și mai la urmă
 Stătea în miez de zi, trudit de soare,
 Culcat prin stîlpii prăbușiți, la umbră
 De ziduri în ruini ce-au întrecut
 Și numele celor ce le clădise.
 În jur pășteau cămile, și de-o parte
 Vre-o cițiva cai legați ling'o fîntină,
 Un om în larg veșmint stătea de pază,
 Și cei din tribul lui dormiau pe-alături.
 Și toți erau cuprinși de-albastra boltă,
 Atîta de senină și de pură
 Că Domnul singur se vedea în ceruri.

V.

Și se schimbă tot rostul visului.
 Iubita lui acum se măritase
 Cu cel ce n'o iubia mai mult: — la casa ei,
 Departe miî de leghî, în țara ei,
 Trăia printre copiii ei, cari creșteau,
 Băieți și fete-aî Frumuseței înseși.
 Dar, vezi! Pe chipu-î zugrăvit e chinul,
 S'a'ntins ca umbra luptei din lăuntru;
 Și ochiul ei etern neodihnit,
 Părea că-î plin de lacrimi neplînse.
 De ce mîhnirea ei? Și-avea iubirea,
 Iar cela ce-o iubise mult nu turbura
 Seninu-î cuget cu speranțe, doruri rele,
 Sau cu'ntristare stăpînită slab.
 De ce mîhnirea-i? Ea nu l-a iubit,
 Nici dase să'nțeleagă că-l iubește,
 Nici nu era părtaș la ce rodea
 Din sufletu-î, — un spectru din trecut.

VI.

Și se schimbă tot restul visului.
 Pribeagul se'ntorsese și-l văzui
 Cum sta la un altar, ling'o mireasă
 Senină; însă nu fusese dinsa
 Luceafărul copilăriei lui.
 Și-așa cum sta, pe fruntea lui veni
 Din nou acel aspect, și spasmu-acela
 Ce-î zguduise'n schitul cel bătrîn
 Tot pieptul, în singurătatea lui.
 Ca 'n ceasu-acela — gânduri nerostite
 Pe fața-î ca o umbră s'așternură:
 Și, cum veniră, se și veștejiră.
 Și sta tichnit, și spuse legămîntul,
 Dar fără să-și audă vorbele.
 În preajma-î toate se rotiau; vedea,
 Nu ce era, nu ce-ar fi fost să fie,
 Ci casa veche, sala cunoscută,
 Odăile din amintirea lui, și locul,
 Și ziua, ceasul, umbra și lumina; —
 Și toate ce țineau de acel loc și timp
 Și se întoarse ea, ursita lui:
 Se-așează între dînsul și lumină:
 Ce cată ei de vin la vreme-aceasta?

VII.

Și se schimbă tot rostul visului.
 Iubita lui — oh, mult schimbată! parcă
 De-o boal'a sufletului; mintea ei
 Plecase din lăcașu-î; ochii ei
 Nu-și mai aveau sclipirea, ci priviau
 Ca într'o altă lume — Acum era Regină
 Peste-un Ținut fantastic; gîndul ei
 Era 'mbinări de lucruri dezbinat;
 Și forme nesimțite, nezărite
 De ochiul altora erau de ea știute.
 Și lumea zice: asta-î nebunie;
 Dar înțeleptu-î mai nebun, căci văzul
 Melancoliei este-un dar grozav.
 Nu-î oare-un telescop de adevăr
 Ce 'nlătură distanța 'nchipuirii
 Și-aduce-aproape viața și toată goliciunea-î,
 Făcînd realul rece, — prea real?

VIII.

Și se schimbă tot rostul visului.
 Pribeagul rămăsese iarăși singur,
 Ființele ce stau al' dată 'n juru-î,
 Plecase, ori se războiau cu dînsul.
 Era o țintă pentru deznădejde,
 Și 'mpresurat de Ură și de Ceartă,
 Se amesteca durerea 'n tot ce-î da.

Ca ponticul monarh din alte vremuri,
 Otrăvuri bea, și nu aveau putere;
 Ci se păreau o hrană; el trăia
 Cu ce-ar fi fost peite pentru alții.
 Din munți făcea prieteni, și cu stele,
 Cu duhul iute-al Universului,
 Cu ele sta de vorbă; iar acestea
 Magia tainei lor îl învățase,
 Așa că-i sta deschisă cartea Noptii,
 Și glasuri din genune-i dezveliau
 O taină și-o minune-Amin!

IX.

Trecuse visul; nu s'a mai schimbat.
 Un vis ciudat: menire' acestor oameni
 S'o 'nvederez' aproape aidoma
 Cu adevărul, — unul mintuind
 Nebun, și amîndoi — nenorociți.

Traducere după original de
 CONST. POPESCU.

 CRONICA

I. Cărți.

A apărut a patra parte din «Predicile» lui Petru Maior. Amintesc că ele se pot căpăta la Cluj (Kolozsvár), prin tipografia «Carmen». Fiecare fascicul costă o coroană.

* D. dr. Barbu, profesor în Caransebeș, dă la lumină «Elemente de catehetică saă metodica religiunii».

II. Reviste.

Urmînd sfatului ce dădeam în această revistă, d. Ludovic Cosma traduce în revista *Viitorul* (București), n-le 21-4 din anul VIII, partea privitoare la episcopia Proilavului (Brăilei și raialelor turcești), din cartea episcopului rus Arsenie. Țin să spun că Preasfințitul începe copiind de-a dreptul, fără sfială, din *Cronica Hușului* a lui Melhisedec, II, p. 160: o comparație e interesantă pentru moravurile științifice din Rusia, chiar și la astfel de înalte persoane ale Bisericii. De altfel, autorul rus își dă osteneală să întregască, după izvoare din țeara sa, lista Vlădicilor Proilavului: el află, astfel, pe un Meletie din 1644, călător în Rusia după milostenii, care aduce și o plîngere către Țar a enoriașilor săi (li se arsesse la luarea orașului de Mihaï Viteazul biserica Sf. Nicolae «și mica Mitropolie»). Păr. Arsenie mai citează pe Calinic, despre care am vorbit în «Analele Academiei Romîne», XXVII, p. 63 și urm. Se dau știri nouă despre Chiril, care a păstorit dela 1780 la 1788. Din «Condica Sfîntă», scriitorul rus iea pe Partenie din 1803.

N. IORGA.